

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเชิงทฤษฎี

แนวความคิดเกี่ยวกับความแปลกแยกทางการเมือง (Political Alienation) เป็นแนวคิดทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาที่มีมานานแล้ว ในต่างประเทศได้มีการนำเอาแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับโครงสร้างทางสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน โดยพยายามอธิบายเชื่อมโยงและชี้ให้เห็นว่าปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติหรือความรู้สึกแปลกแยก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะหลังได้มีการนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับประยุกต์ใช้เพื่อเป็นกรอบทฤษฎีในการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์มากขึ้น

การศึกษาเกี่ยวกับความแปลกแยกทางการเมือง ได้พัฒนาไปสู่การศึกษาวิจัยในเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้น หลังจาก Melvin Seeman (1959) ได้ทำการรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับความแปลกแยกในความหมายต่างๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งการศึกษาเรื่องนี้ได้รับความสนใจอย่างมากในสหรัฐอเมริกา (เชิดศักดิ์ วิสุทธิกุล, 2530, 1) กรอบแนวความคิดเรื่องความแปลกแยกของ Seeman นี้เป็นกรอบแนวความคิดในเชิงจิตวิทยาสังคม มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ซึ่งมุ่งจุดสนใจที่ความคาดหวังของบุคคลอันเกี่ยวกับวัตถุทางสังคม ในทัศนะของ Seeman ความแปลกแยกของบุคคล มีสาเหตุรากฐานมาจากความรู้สึกของบุคคลที่ไม่สามารถควบคุมสภาวะแวดล้อมทางสังคมและสถาบันที่มนุษย์สร้างขึ้นมาได้ โดยคุณลักษณะที่บ่งชี้ความเป็นบุคคลที่แปลกแยกทางสังคมในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ได้แก่ ความรู้สึกไร้อำนาจ (powerlessness) ความรู้สึกไร้ความหมายหรือคุณค่า (Meaninglessness) ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน (Normlessness), ความรู้สึกโดดเดี่ยว (Isolation) ความรู้สึกหันเหไปจากตนเอง (Self-estrangement) หลังจากนั้น ได้มีผู้สนใจศึกษาความแปลกแยกทางการเมือง โดยอาศัยแนวคิดของ Seeman มาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง

สำหรับประเทศไทย แนวความคิดเกี่ยวกับความแปลกแยกทางการเมือง (Political Alienation) ซึ่งมีจุดเน้นที่แนชัดที่ระบบการเมืองของประเทศยังไม่มี การสนใจมากนัก และไม่มี การศึกษาอย่างจริงจังในเรื่องนี้ ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับความแปลกแยกทางการเมืองขึ้นมาศึกษา โดยใช้แนวความคิดและผลงานของ Finifer (1972) ซึ่งประยุกต์แนวคิดความแปลกแยก ทางจิตวิทยาสังคม ของ Seeman มาเป็นกรอบในการศึกษาความแปลกแยกทางการเมือง มาเป็นพื้นฐานในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ โดยศึกษาความแปลกแยกทางการเมืองใน 4 คุณลักษณะคือ ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง , ความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง, ความรู้สึกไร้บรรทัดฐานทางการเมืองและ ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง ทั้งนี้เพื่อเป็นการทดสอบแนวความคิดดังกล่าว รวมทั้งเป็นความพยายามที่จะทำให้แนวความคิดดังกล่าวได้รับการพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยและเพื่อเป็นต้นแบบในการนำแนวคิดนี้ไปศึกษาในขั้นสูงต่อไป

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเชิงปฏิบัติ

การศึกษาเกี่ยวกับความแปลกแยกทางการเมืองของประชาชนเป็นการตรวจสอบถึงสภาวะทางจิตหรือความรู้สึกในทางลบของประชาชนที่มีต่อระบบการเมืองการปกครองของประเทศ ซึ่งเป็นการตรวจสอบได้โดยวิธีหนึ่ง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาพื้นฐานทางการเมืองการปกครองของไทย

เพื่อนำมาค้นหาแนวทางแก้ไข และส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองของไทยให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพเพิ่มมากขึ้น

การศึกษาความแปลกแยกทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นเสมือนเครื่องชี้สภาวะของการที่ประชาชนผู้ถูกปกครองจะเข้ามามีส่วนหรือมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากหรือน้อยเพียงใด มีความรู้สึกต่อต้าน และมีความคับข้องใจต่อผู้ปกครองและระบบการเมืองการปกครองหรือไม่อย่างไร (เชาวนะ ไตรมาศ, 2550, 17) ซึ่งถ้าหากประชาชนมีระดับความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองสูงก็จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของการปกครองแบบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้นด้วย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภาไทย โดยศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระดับประชาชน ในประเด็นของความแปลกแยกทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับสถานการณ์ทางการเมืองมากที่สุด การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ โดยการเก็บข้อมูลจากประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ในช่วงที่มีสถานการณ์ทางการเมืองแตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 เก็บช่วงเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2552

: ช่วงการประชุมทางการเมือง

สถานการณ์การเมืองไทยในขณะนั้น ตั้งแต่ต้นปี 2552 มีการเปลี่ยนชั่วคราวจัดตั้งรัฐบาล เมื่อพรรคขนาดกลาง 2-3 พรรคที่เคยร่วมมือจัดตั้งรัฐบาลร่วมกับพรรคเพื่อไทยถูกสถานการณ์ผลักดันให้เปลี่ยนไปยกมือสนับสนุนนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ให้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทนนายกรัฐมนตรีจากพรรคเพื่อไทยที่พ้นสภาพไปตามคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ และจัดตั้งรัฐบาลผสมชุดใหม่ที่มีพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำ และพรรคเพื่อไทยเป็นฝ่ายค้าน สถานการณ์ทางการเมืองยังคงเป็นเรื่องการแย่งผลประโยชน์ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงกลุ่มน้อยที่ต่างฝ่ายต่างพยายามดึงประชาชนมาเป็นพรรคพวกของตน ปัญหาที่เด่นชัดที่สุดคือความขัดแย้งแบบ 2 ขั้วสุดโต่งระหว่างฝ่ายนิยมและฝ่ายต่อต้านอดีตนายกฯ ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งก่อให้เกิดการประชุมประท้วงรัฐบาล โดยกลุ่ม นปช. (แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ) หรือที่นิยมเรียกกันว่ากลุ่มเสื้อแดง เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ชมรมศึกษาผลงานวิทยากร เชียงกูล, 2557, ระบบออนไลน์)

2. การเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 เก็บช่วงเดือน สิงหาคม - กันยายน 2554

: ช่วงหลังการเลือกตั้ง 3 กรกฎาคม ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

ต้นปี 2553 ขบวนการเสื้อแดง เตรียมการประท้วงที่กรุงเทพฯ โดยเริ่มจัดการชุมนุมในแถบภาคอีสานและภาคเหนือ และในวันที่ 14 มีนาคม 2553 คนเสื้อแดงหลายพันคนเดินทางเข้ากรุงเทพฯ โดยสารอย่างเป็นการก่อจู่โจม ต้องการให้รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จัดการเลือกตั้งใหม่ ความพยายามในการเจรจากับรัฐบาลล้มเหลวภายใน 2 วัน ฝ่ายทหารพยายามสลายการชุมนุมเคลียร์พื้นที่การปะทะจึงเกิดขึ้น และในวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 ทหารใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมอีกครั้ง ณ บริเวณใจกลางย่านธุรกิจของกรุงเทพฯ คือย่านถนนราชประสงค์ หลังเหตุการณ์พฤษภาคม 2553

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ รอให้ความรู้สึกของประชาชนผ่อนคลายลง จึงประกาศการจัดการเลือกตั้งครั้งใหม่ ในเดือน กรกฎาคม 2554 ผลการเลือกตั้ง ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร หัวหน้าพรรคเพื่อไทยชนะขาดลอย ได้จำนวน ส.ส. 265 คน จากส.ส. 500 คน พรรคประชาธิปัตย์ได้ ส.ส. รองลงมาที่ 159 คน ทำให้ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศ (คริส เบเคอร์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2557, 407)

3. การเก็บข้อมูลครั้งที่ 3 เก็บช่วงเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2556

: ช่วงการบริหารงานของ ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร หลังการเลือกตั้งมาแล้ว ครบ 2 ปี ตามนโยบายของรัฐบาล

รศ.ดร.สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ ได้วิเคราะห์สถานการณ์การเมืองไทยในขณะนั้นว่า จะทวีความเข้มข้นมากขึ้นทุกขณะ ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงเดือนสิงหาคม 2556 จะมีแรงเสียดสีทางการเมืองที่คาดว่าจะขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลจะพยายามผลักดันประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญและพรบ.ปรองดอง ความพยายามดังกล่าวได้สร้างประเด็นตึงเครียดทางการเมืองในอัตราที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เนื่องจากการแก้ไขรัฐธรรมนูญถือว่าเป็นความพยายามในลักษณะที่เป็นการละเมิดหลักนิติรัฐ และนอกจากนี้ยังเป็นความพยายามจำกัดหลักการถ่วงดุลซึ่งทั้งสองหลักการถือเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยม

การละเมิดหลักการดังกล่าว เท่ากับเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองไปสู่เผด็จการเสียงข้างมาก ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่จะมีคนไม่พอใจโดยเฉพาะกลุ่มที่เข้าใจหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมดีหรือกลุ่มที่มีสำนึกทางการเมืองก็พอจะวิเคราะห์ได้ ดังนั้นสิ่งที่พอจะคาดการณ์ได้คือกระแสความไม่พอใจจะขยายวงกว้าง ดังจะเห็นได้จากปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “หน้ากากขาว” เป็นต้น

การปรับกรม.ของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ที่ผ่านมา ความจริงแล้วเป็นสิ่งที่รัฐบาลคงไม่ยากทำ ถ้าไม่เพราะความจำเป็นจากแรงกดดันทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลมีภารกิจที่สำคัญมากที่จะต้องดำเนินการในช่วงเดือนส.ค. – ก.ย. 2556 นั่นก็คือ การแก้ไขรัฐธรรมนูญและการนิรโทษกรรมซึ่งถือเป็นภารกิจหลักของรัฐบาลชุดนี้ เพราะฉะนั้นสถานการณ์ทุกอย่างควรต้องนิ่งหรือมีเสถียรภาพให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จนกว่าจะผ่านพ้นช่วงเวลาที่สำคัญดังกล่าว (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2557, ระบบออนไลน์)

เมื่อร่าง พ.ร.บ. นี้ผ่านสภาผู้แทนราษฎร ทำให้ผู้ไม่เห็นด้วยออกมาประท้วงที่ท้องถนน หลังจากรัฐบาลที่รัฐบาลประกาศล้มเลิกร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม นี้แล้วผู้ประท้วงยังคงเรียกร้องต่อไปให้ยุติ “ระบบทักษิณ” ให้มีการปฏิรูปการเมือง ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ตัดสินใจ

“ยุบสภา” และประกาศวันเลือกตั้ง แต่ผู้ประท้วงเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองก่อนการเลือกตั้ง และพรรคประชาธิปัตย์ตัดสินใจไม่เข้าร่วมการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง (คริส เบเคอร์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2557, 408) ท้ายที่สุดในวันที่ 20 พฤษภาคม 2557 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร อีกสองวันต่อมา กองทัพ รัฐบาลรักษาการ และให้ผู้ชุมนุมสองฝ่ายยุติการชุมนุม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา สภาวะความแปลกแยกทางการเมืองที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง โดยพิจารณาในแง่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยมีความตั้งใจ

ศึกษาเพราะหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะนำมาซึ่งประโยชน์ในการนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทางการเมืองต่อไป

สภาพของปัญหา

ในปัจจุบันพัฒนาการทางการเมืองไทยซึ่งเน้นการสร้างระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยให้มีเสถียรภาพนั้น ยังคงประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านประชาชนหรือจากสถาบันทางการเมืองทั้งหลาย ดังนั้นก่อนที่จะเราได้พิจารณาถึงการแก้ไขเพื่อให้ประชาธิปไตยของไทยมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพแล้ว น่าจะได้พิจารณาถึงสภาพปัญหาพัฒนาการทางการเมือง และปัจจัยที่เกื้อกูลต่อสภาพดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาประชาธิปไตยได้ดียิ่งขึ้น

ในการพิจารณาคำถามแรก คือ คำถามที่ว่า ปัญหาพื้นฐานทางการเมือง- การปกครองของเราคืออะไรนั้น ทำให้เราได้เกิดการตระหนักในการสืบเสาะค้นหาและเจาะลึก ลงไปถึงรากเหง้าของชั้นตรณปัญหาทางการเมือง-การปกครองในระดับความรุนแรงที่หนักเบาในแต่ละระดับชั้น อีกทั้งยังช่วยให้เราได้เลือกจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนในการวางน้ำหนักจุดเน้นของการแก้ไขไว้ในตำแหน่งและลำดับขั้นตอนก่อนหลังอย่างถูกต้องได้ด้วย ซึ่งในการค้นหาและการจัดจำแนกความรุนแรงและความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาดังกล่าว กระทำได้โดยการกำหนดขอบเขตของเครื่องบ่งชี้สถานะ (Indicator of Status) และเครื่องชี้วัดผลกระทบ (Indicator of Impact) ดังต่อไปนี้คือ ในกรณีของปัญหาที่ถือว่ามีความรุนแรงสูงสุดและมีลำดับความสำคัญเร่งด่วนก็พิจารณาได้จากเครื่องบ่งชี้สถานะในส่วนที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของระบบการเมือง-การปกครอง (Structure) อาทิ กลไก สถาบัน และผู้นำทางการเมือง-การปกครองว่าเป็นวิกฤตการณ์ทางการเมือง-ปกครอง (Crisis) หรือไม่ ส่วนกรณีของปัญหาที่มีความรุนแรงและลำดับความเร่งด่วนรองลงมา ก็พิจารณาได้จากเครื่องบ่งชี้สถานะในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง-การปกครอง (Process) อาทิ กระบวนการสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างกลไกสถาบันทางการเมือง-การปกครองภาวะผู้นำทางการเมือง-การปกครอง (Leadership) และพฤติกรรมของนักการเมือง-การปกครอง (Behavior) และการพิจารณาจากเครื่องชี้วัดผลกระทบของปัญหาดังกล่าวที่ว่า ก่อความรุนแรงในขั้นที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงรักษามาตรฐานทางการเมือง-การปกครองของระบอบการเมือง-การปกครองหรือไม่ (Regime) ส่วนในกรณีของปัญหาที่มีความรุนแรงและลำดับความสำคัญเร่งด่วนในระดับรากหญ้าที่สุด (Grass-roots) นั้น ก็พิจารณาจากเครื่องชี้สถานะในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและอำนาจทางการเมือง-การปกครอง (Political Right) ของประชาชนผู้ถูกปกครอง โครงสร้างส่วนล่างที่เกี่ยวกับประชาชน อาทิ บทบาทในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง- การปกครอง (Participation) ความรู้สึกพอใจและมีประสิทธิภาพทางการเมือง-การปกครอง (Political Efficacy) และการพิจารณาจากเครื่องชี้วัดผลกระทบว่าก่อความรุนแรงในขั้นที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุถึงเป้าหมายอุดมการณ์ทางการเมือง-การปกครอง (Political Ideology) หรือต่อคุณภาพทางการเมือง-การปกครองหรือไม่ (Quality Of Government) อาทิ ประชาชน มีความรู้สึกแปลกแยกจากการเมือง-การปกครอง (Political Alienation) หรือรู้สึกต่อต้านและมีความคับข้องใจต่อผู้ปกครองและระบอบการเมือง-การปกครองหรือไม่ (Political Frustration) ฯลฯ เป็นต้น (เชาวนะ ไตรมาศ, 2550, 17)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ โดยการศึกษาถึง ภาวะความแปลกแยกทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ซึ่งผู้วิจัยมีความตั้งใจศึกษาเนื่องจากในสถานการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นหลายอย่าง ได้แก่ การชุมนุมทางการเมือง การพยายามแก้ไขสถานการณ์ทางการเมืองของรัฐบาล การเลือกตั้ง การจัดตั้งรัฐบาลใหม่ การมีความเห็นทางการเมืองที่ต่างกัน ก่อให้เกิดกลุ่มทางการเมืองต่างๆ และประชาชนต่างมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในหลากหลายรูปแบบ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ว่าในช่วงเวลาดังกล่าวประชาชนมีความแปลกแยกทางการเมืองเป็นอย่างไร และความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองดังกล่าว ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปทางด้านประชากรศาสตร์ ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและระดับของความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน คือ ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง (Political Powerlessness) ความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง (Political Meaninglessness) ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน (Political Normlessness) ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง (Political Isolation) ตามช่วงระยะเวลาที่เก็บข้อมูลเพื่อศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 เก็บช่วงเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2552: ช่วงการชุมนุมทางการเมือง สมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
ช่วงการเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 เก็บช่วงเดือน สิงหาคม - กันยายน 2554: ช่วงหลังการเลือกตั้ง
3 กรกฎาคม 2554 นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี
ช่วงการเก็บข้อมูลครั้งที่ 3 เก็บช่วงเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2556: ช่วงการบริหารงานของ นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร หลังการเลือกตั้งมาแล้ว ครบ 2 ปี
ตามนโยบายของรัฐบาล
3. เพื่อศึกษาระดับความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองในภาพรวม 4 ด้าน ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาใน 3 ช่วงเวลา
4. เพื่อวิเคราะห์ เปรียบเทียบความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน คือ ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง (Political Powerlessness) ความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง (Political Meaninglessness) ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน (Political Normlessness) ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง (Political Isolation) กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต่างกัน ตามช่วงระยะเวลาที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา
5. เพื่อวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (logistic regression analysis) เพื่อการทำนายโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ในที่นี้คือ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรทำนายใดบ้าง ในที่นี้คือ

ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองด้านใดที่สามารถอธิบาย ตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) ซึ่งเป็นตัวแปรทวิ หรือตัวแปรพหุกลุ่ม ในที่นี้คือ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

6. ศึกษาผลการนิยัยนหลังโดยเปรียบเทียบระดับความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างข้อมูลที่เก็บครั้งที่ 1 เก็บช่วงเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2552: ช่วงการประชุมทางการเมือง สมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ กับ ข้อมูลที่เก็บภายหลังจากที่เหตุการณ์นั้นผ่านไปแล้ว โดยให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างนี้กย้อนหลัง เพื่อให้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับที่เก็บในช่วงขณะที่เกิดเหตุการณ์การประชุมทางการเมืองดังกล่าว โดยข้อมูลชุดนี้เก็บเมื่อเหตุการณ์ผ่านไปแล้วเป็นเวลา 5 ปี คือเก็บข้อมูลระหว่างเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม 2557 เพื่อต้องการทราบผลเปรียบเทียบระดับความแปลกแยกทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำถามการวิจัย

1. ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้านมีลักษณะเป็นอย่างไร เมื่อจำแนกการศึกษาตามสถานการณ์ทางการเมืองใน 3 ช่วงเวลาของการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา
2. ระดับของความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง โดยภาพรวมเป็นอย่างไร เมื่อจำแนกการศึกษาตามสถานการณ์ทางการเมืองใน 3 ช่วงเวลาของการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา
3. ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านที่แตกต่างกัน จะทำให้พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันหรือไม่
4. อิทธิพลของความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จะส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกันหรือไม่
5. ผลของระดับความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างข้อมูลที่เก็บครั้งที่ 1 เก็บช่วงเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2552: ช่วงการประชุมทางการเมือง สมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ กับ ข้อมูลที่เก็บภายหลังจากที่เหตุการณ์นั้นผ่านไปแล้ว 5 ปี คือเก็บข้อมูลระหว่างเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม 2557 แตกต่างกันหรือไม่

4. สมมุติฐานการวิจัย

1. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง ต่างด้านกัน ทำให้มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
2. ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

5. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อศึกษา ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง: ผลกระทบต่อพฤติกรรมการเมือง ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตการวิจัยด้านพื้นที่การวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ทุกกลุ่มอาชีพ ซึ่งเป็นประชากรที่อยู่ในช่วงอายุที่มีสิทธิในการเลือกตั้ง มีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ ได้ โดยศึกษาตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้เสนอไว้ การเก็บข้อมูล จะเก็บจากสมาชิกในครอบครัวละ 1 คน

ขอบเขตด้านประชากร เป็นประชากร ทุกกลุ่มอาชีพ ที่อยู่ในช่วงอายุที่มีสิทธิในการเลือกตั้ง (อายุ 18 ปีขึ้นไป) มีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ ได้ และเก็บจากสมาชิกในครอบครัวละ 1 คน

ขอบเขตด้านช่วงเวลาของการเก็บข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองโดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่

ช่วงการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 เก็บช่วงเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2552: ช่วงการประชุมทางการเมือง

ช่วงการเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 เก็บช่วงเดือน สิงหาคม - กันยายน 2554: ช่วงหลังการเลือกตั้ง

3 กรกฎาคม 2554 นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

ช่วงการเก็บข้อมูลครั้งที่ 3 เก็บช่วงเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2556: ช่วงการบริหารงานของนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร หลังการเลือกตั้งมาแล้ว ครบ 2 ปี

ตามนโยบายของรัฐบาล

การเก็บข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผล ระดับความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร หลังจากเหตุการณ์ทางการเมืองผ่านไปแล้ว 5 ปี เก็บข้อมูลระหว่างเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม 2557

นิยามศัพท์

ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง

1. ความแปลกแยกทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกห่างเหิน โดดเดี่ยว หรือแยกตัวอันเนื่องมาจาก ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง ความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง ความรู้สึกไร้บรรทัดฐานทางการเมือง (หรือ ความรู้สึกถึงการเมืองที่ไร้บรรทัดฐาน) ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง

1.1 ความไร้อำนาจทางการเมือง (Political powerlessness) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคล ที่ไม่สามารถมีผลกระทบต่อการกระทำใดๆของรัฐบาลได้ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่ไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือ หรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มผู้นำหรือต่อนโยบายใดๆของผู้นำรัฐบาลได้

1.2 ความไร้ความหมายทางการเมือง (Political Meaninglessness) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ไม่สามารถทำนายเหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆในทางการเมืองได้ บุคคลไม่สามารถมีทางเลือกต่างๆในทางการเมืองและไม่สามารถทำนายผลลัพธ์ใดๆได้และไม่สามารถใช้ทางเลือกต่างๆในทางการเมืองเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมได้ทำให้บุคคลนั้นยอมจำนนต่อสภาพต่างๆเนื่องจากคิดว่าตนไม่มีความหมายใดๆในทางการเมือง

1.3 ความไร้บรรทัดฐานทางการเมือง (Political Normlessness) หมายถึง ความรับรู้ของบุคคลที่คาดหวังว่ากฎระเบียบต่างๆที่ต้องใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการปกครองได้สูญสิ้นไป บุคคลจึงแยกตัวออกจากกฎเกณฑ์ของสังคมการเมือง บุคคลมีความรู้สึกหมดศรัทธาในด้านต่างๆทางการเมือง

1.4 ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง (Political Isolation) หมายถึง การปฏิเสธซึ่งเป้าหมายและบรรทัดฐานในทางการเมือง ที่คนส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติ และแสดงพฤติกรรมที่ต่างออกไปจากพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติตามวิถีทางการเมืองปกติ (ผู้วิจัย)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งสมัครใจ หรือไม่สมัครใจ ไม่ว่าเมื่อกระทำไปแล้วจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ตาม เป็นการกระทำทั้งในรูปของการปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติ (Conventional) เช่นการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การพูดคุยกันในเรื่องเกี่ยวกับทางการเมือง การเข้าร่วมกลุ่มในทางการเมือง การเข้าร่วมในการรณรงค์หาเสียง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่บ้านเมือง หรือเป็นการกระทำในรูปของการไม่ปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติ (Unconventional) เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ไม่ถูกต้องตามตัวบทกฎหมาย เช่น การเดินขบวน การประท้วง การก่อวินาศกรรม การเผชิญหน้าต่อสู้ การเข้าร่วมในลักษณะการ sit-ins พฤติกรรมทางการเมืองที่รุนแรง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงสภาวะความแปลกแยกทางการเมืองว่าส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองในแง่ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างไร ในลักษณะใดบ้าง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขภาคประชาชนต่อไป